

Állandósult szókapcsolatok: közmondások, szólások, szóláshasonlatok, szállóigék, társalgási fordulatok, mesei formulák

→ színeesebb, személetesebb kifejezőmód

↑ olvasás, beszélgetés

Keresd a közmondást!

1. Egészítsd ki a közmondásokat!

Ajándék lónak...

...túros a háta.

...ne nézd a fogát!

...se érti a szavát.

Aki á-t mond, ...

...mondjon b-t is!

...ne is egyék!

...ne beszéljen arabusul!

Amilyen az adjonisten, ...

...olyan a törölköző.

...olyan a fogadjisten.

...olyan a leánya.

Ki mint veti ágát, ...

...úgy puffan.

...úgy arat.

...úgy alussza álmát.

Nézd meg az anyját, ...

...ne nézd a fogát!

...edd is meg!

...vedd el a lányát!

Aki nem tud arabusul, ...

...mondjon b-t is!

...ne vegye magára!

...ne beszéljen arabusul!

Amilyen az anya, ...

...olyan a leánya.

...olyan a törölköző.

...olyan a fogadjisten.

Bolond lyukból...

...nem lesz szalonna.

...nem lesz szerencsénk.

...bolond szél fúj.

Aki bottal köszön, ...

...aranyat lel.

...annak doronggal felelnek.

...dobd vissza kenyérrel!

Tanulj tinó, ...

...bolond szél fúj!

...ökör lesz belőled!

...ameddig a takaród ér!

2. Melyik közmondással rokon értelműek a következők? Karikázd be a helyes választ!

Ugyanazon bakot nyúzza.

- A régi nótát fújja.
- Jön még kutyára dér.

Ha nincs íred és szelencéd, miért teszed magad borbélyá?

- Addig nyújtózkodj, ameddig a takaród ér!
- Suszter maradjon a kaptafánál!

Minden ember az ő maga fazeka mellé szít.

- Minden szentnek maga felé hajlik a keze.
- Közös lónak túros a háta.

Aki urával pöröl, Isten annak orvosa.

- Magad uram, ha szolgád nincs.
- Régen rossz annak, aki feljebbvalójával vitába száll.

Minden botnak a végén a feje.

- Mindenki a maga bőrét viszi a vásárra.
- Nyugtával dicsérd a napot.

Cserép, zsindely van a háztetőn/házon.

- Bocskorbőr az orcája.
- A falnak is füle van.

Addig hántsd a hársat/hársfát, míg hámlik.

- Addig üsd a vasat, míg meleg.
- Mindenki a maga szerencséjének kovácsa.

Kopár helyen kereskedel.

- Borsót hánysz a falra.
- Aki dolgozik, az nem ér rá pénzt keresni.

3. Keresd meg a szólások jelentését!

SZÓLÁSOK

1. láb alatt van
2. lóg az eső lába
3. bal lábbal kelt fel
4. eltesz láb alól valakit
5. két lábbal áll a földön
6. megy, amerre a lába viszi
7. lábbal tapos/tipor valamit
8. szedi a lábát
9. megáll a maga lábán
10. nagy lábon él

JELENTÉSEK

- a) rosszkedvű, ingerült
- b) költekező, fényűző életet él
- c) mások támogatása nélkül is elintézi ügyeit
- d) durván megszeg, semmibe vesz valamit
- e) fut, sietve megy
- f) hamarosan esni fog
- g) megöl valakit
- h) céltalanul járkál
- i) akadályoz valakit a munkájában
- j) nagyon gyakorlatias

4. „Színezd ki” az alábbi szólásokat úgy, hogy a színek közül a megfelelőt illeszted be a szólásokba!

_____utat kap	bíbor
_____re mossa magát	fehér
nem csípte az ész _____re a szemét	fekete
_____ lesz a feje valakitől, valamitől	kék
belehajjt a _____ba	lila
_____vér folyik az ereiben	piros
_____ban született	sárga
esz a _____irigység valakit	szürke
_____n lát valamit	vörös
eltűnik, mint _____szamár a ködben	zöld

5. Mely közmondásokat rejtik az alliteráló átírások?

- Tartózkodj takaródon túl tolni talpadat! _____
- Korsó kettétöréséig kóborol kútra. _____
- Számtalan szállás, számtalan szokás. _____
- Egyezséghez egy ember elégtelen. _____
- Nemes nedűt nem nehéz népszerűsíteni. _____
- Étel élvezete ébreszt étvágyat. _____
- Eső elmúltával esztelenség esőkabátot elővenni. _____
- Kutyául kapott kincs kutyául kopik. _____
- Mást mártana medencébe, méltán merül maga mélybe. _____
- Kapott kancának kár korát kutatni. _____

6. Keresd meg a szólások jelentését!

SZÓLÁSOK

1. elcsavarja a fejét

2. beköti a fejét

3. fogja a fejét

4. tömi a fejét

5. kiver a fejéből

6. elveszti a fejét

7. a fejével játszik

8. a fejét teszi rá

9. nem fér a fejébe

JELENTÉSEK

a) biztos a dologban

b) nem ért valamit

c) feleségül vesz valakit

d) elcsábít valakit

e) megzavarodik

f) igyekszik elfelejteni

g) mohón eszik

h) tehetetlenül kesereg

i) életét kockáztatja

7. Javítsd ki az állatos közmondásokat!

- Vak galamb is talál szemet. _____

- Éhes darázs jobban csíp. _____

- Jobb ma egy rigó, mint holnap egy fácán. _____

- Bőg az oroszlán, eső lesz. _____

- Közös öszvérnek túros a háta. _____

- Disznóból nem lesz szalonna. _____

- Nem repül a sült csirke az ember szájába. _____

- Egy gólya nem csinál nyarat. _____

- A nyúl is jóllakik, a káposzta is megmarad. _____

- Éhes mókus makkal álmodik. _____

8. Mely állandósult szókapcsolatokat vette alapul, keverte össze a szerző? Írd le őket!

Lackfi János: TANULSÁGOK – részlet

Kicsi, ámde erős, mint halottnak a csók

Járt utat el ne hagyj, a másik lábam ott.

Felvételi előkészítő szakkör magyar nyelvből

8. évfolyam

2. alkalom

Kinek a pap, kinek hány nap még a világ,

Ló is botlik, előbb, mint a sánta kutyák.

Ki mint él, lassan járj, vízzel főz, húzza ág,

Szégyenlős koldusnak ne nézd a fogsorát.

Előre ne igyunk, tolláról madarat,

Jobb ma egy tűzok, és ki nem szól, bölcs marad.

9. Fejezd be a megkezdett szólásokat, közmondásokat, szállóigéket!

Jobb ma egy veréb, mint...

Ki sokat markol, ...

Jobb adni, mint ...

„Ember küzdj, és...

„Nyelvében él...

Ki mint vet...

Ki korán kel...

Sok lúd...

10. Egészítsd ki az alábbi szólásokat és szóláshasonlatokat! Mindegyikből egy-egy testrész neve

hiányzik.

Nem nőtt be a ... lágya.

Leesett az

Keserű, mint az

A fél ... sem elég.

A ... botját sem mozdítja.

Felvételi előkészítő szakkör magyar nyelvből

8. évfolyam

2. alkalom

Javítsd ki a hibás közmondásokat! (5 pont)

- Ajándék lónak túros a háta.
- Amilyen az adjonisten, olyan a törölköző.
- Ki mint veti ágyát, úgy puffan.
- Nézd meg az anyját, ne nézd a fogát!
- Amilyen az anya, olyan a fogadjisten.

Javítsd ki az állatos közmondásokat! (5 pont)

- Vak galamb is talál szemet.
- Disznóból nem lesz szalonna.
- Nem repül a sült csirke az ember szájába.
- Egy gólya nem csinál nyarat.
- A nyúl is jóllakik, a káposzta is megmarad.

Egészítsd ki a hiányos közmondásokat! (5 pont)

- Aki másnak vermet ás...
- Nyugtával dicsérd...
- Ha ló nincs...
- Kicsi a bors...
- Madarat tolláról...